

17-A Barcelona i Cambrils

Orientacions per tractar amb els fills
els atemptats terroristes

Dossier
Famílies

#TotsSomCambrils

#TotsSomCambrils

Orientacions per a les famílies davant els atemptats terroristes de Barcelona i Cambrils 17-A

Orientacions generals

En els últims temps, les notícies sobre atemptats portats a terme en nom d'Estat Islàmic a diferents països del món han sacsejat reiteradament la societat i, com a conseqüència, també la vida dels nostres fills.

Els atemptats **del passat 17 d'agost a Barcelona i Cambrils** han suposat, per la proximitat, un cop molt dur a la nostra societat, una societat que, d'altra banda, va saber respondre de manera exemplar, amb solidaritat, generositat i valentia.

Davant aquests actes terroristes **el posicionament i la gestió de la informació** que faci la família és cabdal per acompanyar els fills a gestionar les seves emocions i inquietuds, per ajudar-los a entendre aquests fets i les seves conseqüències i també com afecta la nostra resposta en el conjunt de la societat. La família és el primer i més important referent educatiu dels nens i joves. **El vostre modelatge té una clara influència en els fills.**

En aquest sentit, cal començar amb un missatge de **condemna ferma i decidida** als atacs terroristes de Barcelona i Cambrils i a tots els atacs terroristes que, en nom d'Estat Islàmic, desgraciadament es produeixen al món i que posen en risc la convivència pacífica de totes les persones. Però també és important deixar clar que **no es pot caure en els estereotips i prejudicis** i que no es pot etiquetar tot un col·lectiu, en aquest cas el musulmà, pel terrorisme protagonitzat per alguns en nom de la religió islàmica.

Tot i que, en primer terme, ens pot semblar que **parlar amb els fills dels atemptats** representi una amenaça per a ells, ja que els podríem generar por, els experts¹ aporten dues idees clau que són favorables a fer-ho:

- Quan un nen té preguntes i no sap o no pot trobar respostes, se les dona ell mateix o ho parla amb altres nens de la seva edat. I **les respostes que construeix sense ajuda d'un adult sempre són més amenaçadores** que les que els podem oferir nosaltres, els adults, des de la comprensió del que els inquieta.
- Si el nostre fill és petit, aquesta potser sigui la primera vegada que s'enfronta al dolor humà. Però no serà l'última. Acompanyar-lo i ajudar-lo a entendre què passa quan la vida ens planteja situacions dures és **modelar la seva resposta davant la vida i preparar-lo per al futur.**

¹ [Conflictes bèl·lics i atemptats terroristes: com respondre davant els dubtes i preguntes que inquieten els nens.](#) Unitat de Trauma, Crisi i Conflictes de Barcelona (UTCCB) de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB)

La **corresponsabilitat entre família i escola** és especialment rellevant en aquests casos. Informeu-vos de la manera com el centre escolar dels vostres fills està abordant i treballant aquest tema i intenteu anar a l'una i implicar-vos-hi en la mesura de les vostres possibilitats.

El Departament d'Ensenyament **ha elaborat activitats didàctiques** per tractar amb els vostres fills els atemptats de Barcelona i Cambrils i posa a la vostra disposició **un mòdul formatiu per a famílies amb orientacions i recursos** perquè hi pugueu aprofundir una mica més i reforçar així l'acció que faran els centres educatius.

Orientacions més rellevants que els experts recomanen per les famílies

- **Copseu les inquietuds dels vostres fills respecte d'aquests actes terroristes.** L'estat de xoc fa que de vegades pugui semblar que estan "desconnectats" del que passa. La por és un mecanisme de defensa que pot mantenir aturada l'expressió de les emocions. No és estrany, doncs, que tot sembli normal, massa normal. Escolteu-los i faciliteu-los que **expressin el que senten**, però també és important no insistir, no interrogar de forma inquisitiva, i deixar que els fills s'expressin segons les seves necessitats i habilitats, respectant el silenci com a mostra del seu sentiment.
- **Copseu possibles estats de xoc o traumes que requereixin ajut addicional professional.** També es podria donar que, pel grau de proximitat amb alguna de les persones afectades en aquests atemptats, darrere el silenci o un canvi sobtat d'estat d'ànim, s'amagui algun petit trauma o xoc que requereixi una atenció més especialitzada. No dubteu a parlar-ho amb l'equip d'assessorament i orientació psicopedagògica (EAP) del centre educatiu o amb qualsevol altre professional.
- **Mostreu permissivitat zero davant els atemptats i aquelles ideologies que les justifiquin.** És important explicar als fills que s'han donat situacions semblants arreu del món i condemnar **tots** els atemptats terroristes duts a terme en nom d'Estat Islàmic: París, Turquia, Niça, Síria, Londres, Iraq, Nigèria... En tots els casos cal mostrar el mateix rebuig.
- **Mostreu també un rebuig total per tots aquells missatges xenòfobs** que intenten confondre la societat fent veure un possible terrorista en qualsevol musulmà. Recordem en aquest cas les veus musulmanes de Catalunya que han condemnat aquests atemptats.
- **Doneu seguretat**, eviteu transmetre als fills el sentiment de por. Procureu no remarcar excessivament les inseguretats i neguits que aquests fets provoquen a tota la població. És important que els membres adults de la família actuïn amb calma i serenitat, i proporcionin la certesa que els llocs on vivim amb altres persones són llocs en general segurs i que els fills estan amb adults que saben gestionar les situacions de risc. Tot i així, eviteu dir coses com "això no passarà mai més". Vivim en un món incert en el qual els fills hauran d'aprendre a viure, un aprenentatge que, evidentment, ha de ser gradual i d'acord amb l'edat i maduresa.

- **Sigueu honestos amb les respostes**, perquè si es fan falses promeses o petites mentides per tranquil·litzar-los, a la llarga els fills se sentiran enganyats, i això els pot crear més inseguretat.
- **Valoreu l'actuació de totes les forces de seguretat i assistència a la població:** policia, bombers, personal sanitari... i els milers de ciutadans anònims que van donar resposta immediata, eficaç i coordinada per atendre les víctimes, protegir i tranquil·litzar la població i detenir els autors dels atacs terroristes a Catalunya.
- **Doneu una explicació fiable.** Trobeu temps per parlar amb els fills des de la calma i la serenitat, però respecteu també la seva decisió de no parlar d'aquest tema. Mostreu-vos pacients, en aquest cas, per abordar-ho en un moment adient. Decidiu quina informació cal donar o no als fills atenent l'edat, el grau de maduresa cognitiva de l'infant o jove, el grau d'afectació i l'impacte que certa informació pot tenir.

En aquest sentit, és important **avaluar quina informació té el nen i com l'ha interpretat. Només així podrem tranquil·litzar-lo i corregir o complementar la seva visió**, sense afegir preocupacions o informacions que encara no ha entès o pensat. Algunes preguntes que us poden ser útils són les següents:

- Què creus que ha passat?
- Quina foto (imatge) t'ha cridat l'atenció?
- Saps què és un atemptat? I per què penses que ocorren els atemptats?
- Saps on ha passat? Això és a prop o lluny d'aquí?

Amb els més petits, per tal de no generar inquietuds innecessàries, els experts **aconsellen preguntar als nens si darrerament han vist alguna cosa a la televisió o als diaris que els ha cridat l'atenció** i, en cas afirmatiu, parlar amb ells sobre el que ha passat. Si responen que no, els direm que **sempre que alguna notícia els cridi l'atenció ens preguntin perquè ho puguem parlar entre tots**. La pregunta més complexa fa referència als motius pels quals unes persones en maten d'altres. És important donar una resposta senzilla a aquesta pregunta tan complexa, però davant de la dificultat de fer-ho, i per evitar que els fills s'espantin, una bona resposta pot ser que els adults tampoc ho entenem, perquè **mai una persona hauria de matar-ne una altra**.

- **Tingueu un discurs clar, curós i coherent.** Tingueu present que algunes informacions poden generar confusió. Per exemple, en comptes de parlar de terrorisme islàmic, els experts recomanen fer servir el nom del grup terrorista que reivindica els atemptats. Així, pel que fa als atemptats de Barcelona i Cambrils parlarem del terrorisme del grup terrorista ISIS (sigles en anglès de l'autoproclamat Estat Islàmic de Síria i l'Iraq). D'aquesta manera **s'evita vincular el terme "terrorisme" a totes les persones que professen la religió islàmica**.

Si teniu fills adolescents, us ajudarà a tractar amb ells el tema del terrorisme els vídeos següents:

- [Desarmar Estat Islàmic](#) (38'06"). Aquest vídeo del programa **30 minuts**, emès el 19 d'agost de 2017, ofereix una anàlisi rigorosa sobre els processos de captació de joves i els mecanismes per a la seva conversió en terroristes.
- [ISIS: el nacimiento de un estado terrorista](#) (2'50"). Aquest fragment del vídeo del programa **Documentos TV**, emès el 20 d'abril de 2015, ofereix una visió històrica del naixement del grup terrorista ISIS i l'autoproclamat Estat Islàmic.

Amb els més petits us recomanem veure el vídeo:

- [Junts contra la por](#) (22'39"). En aquest programa especial de l'espai **InfoK** es tracten els atemptats de Barcelona i Cambrils i s'ofereixen explicacions senzilles sobre què és el terrorisme o què és l'Estat Islàmic i què té a veure amb l'Islam.
- **Fomenteu l'esperit crític i eviteu posicionaments polaritzats per tal de millorar la convivència.** Cal afavorir el llenguatge inclusiu i parlar de totes les persones que vivim i convivim a Catalunya, dels ciutadans amb qui compartim el nostre dia a dia i les nostres activitats quotidianes. D'altra banda, cal ser crític tant davant la informació que arriba a través de diferents mitjans, i especialment de les xarxes socials, com davant els missatges que inciten a l'odi i la radicalització, vinguin d'on vinguin. Els missatges que inciten a l'odi, la discriminació o la radicalització són precisament els que afavoreixen els interessos dels grups terroristes i els seus atacs contra la convivència pacífica. En aquest sentit, cal preparar-los per poder argumentar-hi en contra.

Per abordar amb els fills les conductes d'odi i radicalització, podeu consultar el blog:

[Raons contra el racisme.](#) En aquest espai de Xarxa JOVES.net trobareu orientacions i recursos per tractar aquests temes amb arguments i raons adaptats a un públic jove.

Si són els nostres fills els qui, fruit de sentiments contradictoris, tenen **comportaments polaritzats** i expressen discursos o idees radicals, feu-los qüestionar aquestes idees i ajudeu-los a reflexionar sobre el fet que ningú té dret a imposar les seves idees o ideologies, ni a discriminar aquells que no pensen com nosaltres. El respecte a la diferència és un valor propi d'una societat democràtica, així com la condemna de la violència i d'aquells que la utilitzen per imposar la seva ideologia. En aquesta línia, podeu consultar, en el web Escola i Família. Junts x l'educació, la guia [Prevenció i detecció de conductes d'odi i discriminació](#), amb informació i recursos per saber què són les conductes d'odi i discriminació, com detectar si el vostre fill pateix aquestes conductes o és ell qui les té amb un altre company, i com podeu fer-hi front.

- **Manteniu la vigilància** respecte de la persistència de les preocupacions o la manifestació de comportaments inusuals (aïllament, tristesa, agressivitat, etc.) per poder donar-hi resposta; compteu amb la col·laboració del centre educatiu i d'especialistes, si es considera necessari.

Idees clau

1. Els atemptats han generat inseguretat, por i molts interrogants. Ens confronten amb la finitud i ens fan pensar en el sentit de l'existència. Parlar-ne i explicar el que sentim ens pot ajudar no només a entendre allò que ens passa sinó també a créixer i aprendre d'aquesta situació crítica i fer-nos millors ciutadans.
2. Ningú té dret a imposar les seves idees mitjançant la violència o la coacció. Cal condemnar sempre qualsevol acte terrorista i donar suport a qui el pateix.
3. No podem caure en els prejudicis basats en estereotips. No podem etiquetar tot un col·lectiu, en aquest cas el musulmà, pels atacs terroristes protagonitzats per alguns en nom de la seva religió.
4. Totes les religions promouen la fraternitat entre les persones. Representants de totes les religions van condemnar els atemptats terroristes.
5. Les informacions que arriben a les nostres mans sobre els atemptats no sempre són fiables: cal contrastar aquesta informació abans de tenir una opinió o posicionament sobre els fets.
6. Les paraules no són neutres. Cal tenir cura amb aquelles expressions que puguin portar a equívocs o a estigmatitzar un col·lectiu.
7. Les conductes d'islamofòbia i de radicalització islamista que generen els atemptats potencien els interessos d'aquests grups terroristes, que veuen així com la societat es polaritza (entrant en una espiral que es retroalimenta) i com es trenca la convivència.
8. Només des del diàleg, la defensa dels drets humans i els valors democràtics, i el reconeixement de la diferència com un element de creixement, podem entre tots construir un país millor.